No. 1617 Donderdag 24 December 1914. 31ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

ENCYCLIEK

VAN

Z. H. Benedictus XV,

door de Goddelijke Voorzienigheid Paus.

Aan de Patriarchen, Primaten, Aartsbisschoppen en Bisschoppen, die in vrede en gemeenschap met den Heiligen Stoel leven.

EERBIEDWAARDIGE BROEDERS,

HEIL EN APOSTOLISCHE ZEGEN.

Tot den zetel van het gelukzalig Hoofd der apostelen, door het geheimnisvolle raadsbesluit van Gods Voorzienigheid, niet om eenige van Onze verdiensten, verheven, daar Christus de Heer ons met dezelfde taal als Petrus riep: „weid Mijne lammeren, weid Mijne schapen," wenden Wij dadelijk met de grootste liefde en toegenegenheid Onze oogen naar de kudde, die aan Onze hoede werd toevertrouwd, een wel ontelbare kudde, wijl zij, om de een of andere reden alle menschen omvat.

Allen immers, zoovelen er zijn, heeft Jezus Christus, door het storten van Zijn Bloed tot losprijs, van de slavernij der zonden bevrijd, en niemand is er, die van den zegen dier verlossing is uitgesloten: en zoo heeft de Goddelijke Herder het menschelijk geslacht gedeeltelijk reeds gelukkig binnen de omheining van Zijn Kerk besloten, gedeeltelijk verklaart Hij met de grootste liefde het daarheen te zullen voeren: „En andere schapen heb Ik, die niet van dezen schaapstal zijn; ook deze moet Ik toeleiden en zij zullen naar mijn stem hooren." Inderdaad, Eerbiedwaardige Broeders, dit willen Wij niet verhelen: voor alles voelen Wij, ongetwijfeld door de Goddelijke welwillendheid daarin gewekt, in Onze ziel een zekere ongeloofelijke aandrift van ijver en liefde om het heil van alle menschen na te streven: en dit was dan ook, bij het begin van Ons pontificaat, Onze bede, welke Jezus sprak, toen Hij spoedig den kruisdood zou sterven: „Heilige Vader, bewaar hen in Uw naam, die Gij mij gegeven hebt."

Nu het Ons dan voor het eerst, van dezen zetel der Apostolische waardigheid, geoorloofd is met één blik als het ware den loop der menschelijke aangelegenheden te overzien, en de betreurenswaardige toestand van de burgerlijke maatschappij zich voor Onze oogen dringt, worden Wij door een wel bittere smart aangedaan. Hoe zou het immers kunnen gebeuren, dat de ziel van Ons, den allen gemeenschappelijken Vader, niet allerhevigst getroffen werd door dit schouwspel van Europa, ja zelfs van geheel de aarde, zooals er nooit misschien schrikkelijker en jammerlijker was in de herinnering der menschen. Het schijnt immers, of die dagen zijn aangebroken, waarvan Christus voorspelde: „Gij zult van oorlogen hooren en geruchten van oorlogen......, want volk zal opstaan tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk." Allerdroevigst overheerscht overal het beeld van den oorlog, en niets anders haast houdt de gedachten der menschen bezig.

Zeer groot en buitengewoon van macht zijn de volkeren, die strijden, en wat verwonderlijks is het dan ook, wanneer zij, wel voorzien van de schrikkelijke hulpmiddelen, die de krijgskunst in den laatsten tijd heeft uitgevonden, elkaar met ongewone verbittering trachten te verpletteren. Er zijn geen perken derhalve aan de verwoestingen en aan den doodslag: iederen dag opnieuw overstroomt het bloed de aarde en wordt zij overdekt door gewonde of ontzielde lichamen. Wanneer men hen zoo ziet, de een den ander aanvallend, zou men dan zeggen, dat zij allen van één zijn voortgekomen, dat zij allen een en dezelfde natuur hebben en deelgenoot zijn van dezelfde menschelijke maatschappij? Herkent gij hen dan als broeders, die één Vader in den Hemel hebben? Onderwijl echter van weerszijden met onuitputtelijke drommen verwoed wordt gestreden, worden de burgers en de huisgezinnen, ieder op zich, door de smarten en ellenden, die met de oorlogen als droeve gezellen, plegen samen te gaan, gekweld; neemt met den dag ontzaggelijk toe het getal van weduwen en weezen, kwijnt de handel door het onveilig worden der wegen, liggen de akkers braak, zwijgt de kunst, zijn rijken in armoede, armen in ellende, en allen in rouw.

Door deze buitengewone dingen, bij het eerste ingaan als het ware van Ons pontificaat bewogen, hebben Wij 't als Onzen plicht beschouwd aan de laatste woorden van Onzen Voorganger, van voortreffelijke en allerheiligste nagedachtenis, te herinneren en met de hernieuwing van die woorden Ons Apostolisch ambt in te wijden. Met allen aandrang bezweren wij derhalve hen, die regeeren of aan het hoofd staan van het openbaar gezag, dat zij lettend op al de tranen en het bloed reeds gestort, zich haasten om aan hun volkeren de hooge gaven van den vrede terug te schenken. Mocht het gebeuren, dat, door de gunst van den goedertieren God, de boodschap, die de Engelen bij de geboorte van den Goddelijken Verlosser den menschen zoo verblijdend aanhieven, nu Wij het ambt van Zijn plaatsbekleederschap aanvaarden, spoedig weerklinken mocht: „Op aarde vrede aan de menschen van goeden wille." Dat zij, Wij smeeken het, in wier handen het lot der staten gelegen is, Ons toch mochten hooren. Ongetwijfeld zijn er andere wegen en andere middelen, waardoor de rechten, wanneer zij geschonden zijn, hersteld kunnen worden. Deze moeten, terwijl de wapenen onderwijl zijn neergelegd, aangewend worden met goede trouw en oprechte gezindheid. Aangedreven door de liefde voor Onze en voor alle volkeren, niet om Onze eigen zaak, spreken Wij zoo. Laten zij deze stem van een vriend en van een Vader dan niet ijdel doen klinken.

Maar niet alleen het woeden van dezen bloedigen oorlog heeft den volkeren de grootste ellenden en Ons angst en kommer gebracht. Er is een ander verschrikkelijk kwaad, dat in 't binnenste det burgerlijke maatschappij ingekankerd is, en dat allen, die er over nadenken, schrik inboezemt, wijl het den staten reeds vele rampen bezorgd heeft en nog besorgen zal, en daarenboven met recht als de diepste grond van dezen rampzaligen oorlog beschouwd wordt.

Want van het oogenblik af, dat de voorschriften en beginselen der Christelijke wijsheid in het openbaar leven niet meer werden nagekomen, was het, daar deze voorschriften en beginselen een onderpand zijn van de hechtheid en de rust der maatschappelijke orde, noodzakelijk, dat de staten op hun grondslagen begonnen te wankelen. En reeds is er een dusdanige geestesverwarring en zedenbederf uit voortgevloeid, dat, tenzij God snel ingrijpe, de ondergang der menschelijke maatschappij nabij schijnt.

Wij zien dus, dat in de onderlinge gemeenschap der menschen alle welwillendheid ontbreekt; dat het gezag van hen, die aan 't hoofd staan, veracht wordt; dat de verschillende klassen in den staat elkaar wederrechtelijk bestrijden; dat de onstandvastige en vergankelijke goederen zoo begeerig nagestreefd worden, alsof er geen andere en veel hoogere goederen waren welke den mensch ter bereiking zijn voorgesteld.

In deze vier feiten meenen wij evenvele oorzaken te zien, waardoor de menschelijke maatschappij dusdanig verstoord wordt. Van alle kanten moest daarom gewerkt worden om deze oorzaken te doen verdrijven, vooral door het herstel der Christelijke beginselen, indien men tenminste ernstig verlangt om den vrede aan de staten te hergeven, en door de goede orde weer te doen heerschen.

Toen dan Onze Heer Jezus Christus uit den hemel nederdaalde met het doel om het rijk des vredes, dat door de afgunst van den duivel omvergeworpen was, onder de menschen te herstellen, wilde Hij dit rijk op geen enkelen anderen grondslag steunen dan op dien der liefde. Vandaar ook dit voortdurend herhaalde woord: „Een nieuw gebod geef Ik u: dat gij elkander liefhebt"; „Dit is Mijn gebod, dat gij elkander liefhebt"; „Dat zeg Ik u, opdat gij elkander liefhebt", alsof het alleen Zijn plicht en zending was, om de menschen er toe te brengen, dat zij elkander zouden liefhebben. En welke soort van beweegreden heeft Hij niet aangehaald om dit te bewerken?

Hij heeft ons allen bevolen naar den hemel op te zien: „Een toch is uw Vader, Die in den hemel is." Allen, zonder onderscheid, van natie of taal of kennis, heeft Hij dezelfde formule geleerd om te bidden: „Onze Vader, die in de hemelen zijt." Zelfs bevestigt Hij, dat de hemelsche Vader bij het uitdeelen van de gaven der natuur zelfs de verdiensten der afzonderlijke personen niet beschouwt: „Die Zijn zon doet opgaan over goeden en kwaden; en Zijn regen zendt over rechtvaardigen en onrechtvaardigen." Hij zegt, dat wij broeders zijn onder elkander, en noemt ons ook Zijn broeders: „Allen zijt gij broeders." — „Opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broeders." Wat echter de hoogste waarde heeft om ons aan te sporen tot de broederlijke liefde, zelfs jegens hen, die de trotsche natuur veracht, is het feit, dat Christus zelfs in den geringste de waardigheid van Zijn persoon wil erkend zien: „Voor zooveel gij iets aan een van deze Mijne geringste broeders gedaan hebt, deedt gij het aan Mij." En welk voorbeeld haalde Hij aan, toen Hij op den vooravond van Zijn sterven met allen aandrang aan den Vader vroeg, dat allen, die in Hem zouden gelooven, door den band der liefde één zouden zijn? „Gelijk Gij, Vader, in Mij en Ik in U." Ten slotte, toen Hij aan het kruis hing, heeft Hij Zijn bloed voor ons allen vergoten, opdat wij, als het ware sa-

L'Apologetique de la Guerre.

De rozenkrans in het leger.

Een Fransche soldaat van het 106e, in een gevecht bij Longuyon gewond, vertelde het volgende:

In onze compagnie hadden wij een priestersoldaat. Iederen morgen las hij te 8 uur de H. Mis in de dichtst bijzijnde dorpskerk, en onze kapitein diende hem daarbij als misdienaar. Zondags werd de H. Mis wat later opgedragen, en de kerk was dan stampvol met soldaten. Allen droegen hun medaille en scapulier, en alvorens 's avonds in te slapen, baden zij hun rozenkrans.

Met twee kameraden waren wij aan het werk voor hen, die niet konden schrijven, om ook aan dezen de door hen gevraagde akte van overgeving aan den Goddelijken Wil en van een christelijke berusting te bezorgen. Mijn adjudant, — een ongeloovige — die ons daarbij bezig zag, begon te lachen over deze „malligheid." Maar ten laatste vroeg ook hij ons naar „ons paspoort" — hij is gaan nadenken en thans bekeerd. Men spreekt onder den marsch zijn biecht tot den pastoor in kapotjas en roode pantalon. En er is niemand, die zich daarover vroolijk maakt. Echter, zoo zeggen de meeste sceptici, men moet tenslotte wel terugkeeren tot den Godsdienst, omdat achter de loopgraven de eeuwigheid staat.

Voor hart en leven:

Weetlust is voor den geest, wat eetlust is voor 't lichaam.

In het zedelijke zijn slechts twee wegen, geen middelweg!

Ware voornaamheid is even bescheiden, als ware bescheidenheid voornaam is.

Vleierij is gelijk aan een geschilderde wapenrusting, die wél behagen wekt, maar geen nut aanbrengt.

Drank stilt dorst en spijs den honger, maar gierigheid wordt door geen goud of zilver verzadigd.

Goed onderwijs moet niet enkel kennis en beschawing maar tegelijk karakter vormen; want: al stelt kennis ons tot veel in staat, karakter moet weer maken, dat wij tot veel niet in staat zijn.

De roemrijkste zegepraal is de zelfbeheersching.

M. Observator.

Een schrijven van Z. H. den Paus.

Volgens de „Köln. Volkszig" heeft de Paus aan kardinaal von Hartmann een schrijven gericht van den volgenden inhoud:

„Ik heb uwe, Mij aangename mededeeling ontvangen, dat de Duitsche keizer op uw verzoek besloten heeft, om alle dienaren Gods, die zich onder de Fransche soldaten in Duitschland bevinden, als officieren te doen behandelen. In dezen stormachtigen tijd, nu wij bijna geheel Europa verwoest en door het bloed der Christenen gedrenkt zien en het ongeziene schouwspel van dezen krijg onze ziel met onzegbare bitterheid drukt, heeft uwe mededeeling mij een meer dan gewonen troost gebracht. Daaruit heb ik duidelijk gezien, welken ijver voor de Christelijke liefde jegens hen, die met u door den band van het gemeenschappelijk priesterschap verbonden zijn, in uw hart brandt. Wij zij verheugd, dat uwe edelmoedige liefde niet alleen de gevangen Fransche priesters, maar zoo mogelijk alle gevangenen in uw land, zonder onderscheid van godsdienst en ras zal omvatten, vooral de zieken en gewonden, opdat de storm van rampspoeden, waaronder zij lijden spoedig voorbij ga. Deze liefdesplicht wordt natuurlijk van alle menschen in gelijke wijze geëischt, maar zij rust toch vooral op de dienaren Gods en de andere geestelijke personen. Dientengevolge hopen wij, dat uw edel voorbeeld nagevolgd zal worden door al degenen, die den eerenaam van Christen dragen, vooral door de Katholieke bisschoppen en priesters niet alleen in Duitschland, maar ook in andere landen, waar de oorlogsfakkel laait, en gewonden en zieken door hun lijden ter neder worden gedrukt. Wij schenken dus u, veelgeliefde zoon, de geestelijkheid en het diocees, aan uwe hoede toevertrouwd, van gansche harte den apostolischen zegen, in den naam Gods, als onderpand van de hemelsche gunsten en bewijs van onze welwillendheid.

Schrijven van Z. H. den Paus.

Aan Mgr. Debrecic. Aartsbisschop van Antivari.

„Eerwaarde Broeder. Heil en Apostolische Zegen.

Sedert het begin van Ons Pontificaat hebben wij naar beste krachten getracht, op allerlei wijze de rampen van dezen verschrikkelijken oorlog zooveel mogelijk af te wenden. Met dit doel voor oogen hebben Wij, gelijk gij weet, korten tijd geleden een schrijven gezonden aan onzen dierbaren zoon, Z. Em. Kardinaal Felix von Hartman, Aartsbisschop van Keulen. Ten zeerste hebben Wij hem in dien brief geprezen, wijl hij van den Keizer van Duitschland voor de krijgsgevangen priesters een behandeling had verkregen, in overeenstemming met hun waardigheid. Maar Wij hebben hem tevens levendig aangespoord, de goede diensten van zijne liefdadigheid te bewijzen aan alle gevangenen, zonder uitzondering, zonder onderscheid van geloof, van nationaliteit, en vooral aan de zieken en gewonden.

Wij wenschen thans, Eerwaarde Broeder, dat gij, wat U betreft, dezelfde zorgzaamheid aan den dag legt, wijl een gelijk arbeidsveld zich voor uw medelijden openstelt. In navolging van Christus' liefde, Vorst der herders, die weldoende rondging, genezing brengend aan allen, moet gij U beijveren, niets uit het oog te verliezen, om met alle mogelijke teederheid de krijgsgevangenen te helpen, die in uw diocees verblijven, vooral degenen, die met goed recht uw beste zorgen vragen, wijl zij ziek zijn of gewond.

Wij twijfelen er overigens niet aan, dat de Bestuurders van het koninkrijk, waartoe gij behoort, lettend op de eischen van het recht der menschelijkheid, deze ongelukkigen met zachtheid en goedheid behandelen. Als op deze wijze uw werk zich bij het hunne voegt, zal er nog beter voorzien zijn in zulke groote noodwendigheden. Ontvang, Eerwaarde Broeder, tot steun bij het verwezenlijken Onzer wenschen, als loon de hemelsche gaven en als bewijs van Onze vaderlijke welwillendheid den apostolischen zegen, dien wij schenken aan U, uw geestelijkheid en uw diocesanen.

Gegeven te Rome bij St. Pieter, den 8sten November van het jaar 1914 en het eerste van Ons Pausschap."

Van Curaçao naar New-Orleans,

LANGS EEN OMWEG.
Aangeboden door
J. H. B. GRAVENHORST.

Op tien á twaalf mijlen van de kust, vóór de monding der rivier Missisipie, zag men reeds verscheidene sleepbooten in alle richtingen rondstoomen en naar schepen zoeken ten einde die de rivier op te slepen, daar het voor zeilschepen schier onmogelijk is de rivier, die sterk naar zee stroomt, op te zeilen.

Opeens komen er drie sleepbooten op den schoener aanstoomen, dikke rookwolken stijgen uit de schoorsteenen en er ontstaat een geregelde wedstrijd, wie het eerst den schoener bereiken zal. De boot, die het eerst genaderd was, wierp, terwijl de kapitein met een stentorstem uitriep: „You want a towboot?" een lijn, aan welke einde een looden kogel vastgemaakt was, op het dek van den schoener, één van het scheepsvolk greep de lijn en maakte daaraan de scheepstros of kabel vast, die in een paar minuten tijds aan boord van de sleepboot werd overgetrokken en vastgemaakt. Dat afgeloopen zijnde, zette de sleepboot zich in beweging en ging met den schoener regelrecht naar de monding der Missisipie, stoomde de rivier op, en ankerde des avonds om acht ure voor het quarantaine gebouw. Een half uur later kwam de geneesheer aan boord, vroeg naar den gezondheidspas, zag die in en overreikte dien weder aan den kapitein met een „all right sir."

Te tien ure des nachts kwam dezelfde sleepboot die den schoener gesleept had, met twee barken, een aan elke zijde van de boot, vlak

mengebonden en samengegroeid in één lichaam, elkander zouden liefhebben, met de hoogste vriendschap, zooals die tusschen ledematen van hetzelfde lichaam bestaat.

De zeden van deze tijden zijn echter geheel andere. Nooit wellicht is de menschelijke broederlijkheid zoo aangeprezen als in onze tijden. Zelfs aarzelt men niet, om met verwaarloozing van de stem van het H. Evangelie, en met achterstelling van de werken van Christus en der Kerk, deze studie der broederlijke liefde als een van de verhevenste doeleinden, welke de huidige menschheid is ten deel gevallen, voor te stellen. En toch is er door de menschen onderling nooit minder broederlijk gehandeld dan tegenwoordig. De wreedste haat woedt wegens de rasverschillen; de volkeren worden meer door naijver dan door de landsgrenzen van elkaar gescheiden. Binnen denzelfden staat, binnen dezelfde muren gloeien de verschillende standen van burgers van wederzijdsche afgunst; de menschen laten zich in alles, door die hoogste wet leiden.

Gij ziet, Eerbiedwaardige Broeders, hoe noodzakelijk het is, dat alle pogingen aangewend worden om de liefde van Jezus Christus wederom in aller harten te doen heerschen. Dit zullen Wij zeker altijd voor oogen hebben, als het groote werk van ons Pontificaat; en Wij vermanen u, om u daar ook vooral op toe te leggen. Laten wij nooit ophouden om den menschen in te prenten en door ons voorbeeld aan te toonen, hoe wij dat groote woord van Johannes „Laten wij elkander liefhebben" in ons leven moeten verwezenlijken. De talrijke liefdadigheidsinstellingen van onzen tijd zijn zeer zeker heerlijk en ten zeerste aan te bevelen; maar toch zijn zij slechts dan van werkelijk nut, als zij er iets toe bijdragen om de ware liefde tot God en den evenmensch in de harten aan te kweeken. Als zij daartoe niet bijdragen, hebben zij geen waarde: want, „wie niet bemint, blijft in den dood."

Wordt vervolgd.

„Vrede op aarde!"

Toen Gods Zoon de Zoon werd van Maria en de broeder der menschen, begeleidden de Engelen Zijn komst op aarde met den vredezang.

Hemelsche melodieën ruischten over Ephrata's velden, en 't Licht scheen in den duisteren nacht, want Jesus, de Vredevorst, was geboren, die de breuk tusschen God en de menschen zou herstellen en de zonden der wereld wegnemen kwam.

De armen van geest, de nederigen en de waarachtige grooten dezer aarde, kwamen tot zijn kribbe en aanbaden Hem.

Maar de oproerige en hoovaardige geesten namen Hem niet aan en wilden Hem niet kennen, niet luisteren naar Zijn stem, Zijn leer van liefde en vrede. Zij stonden op tegen God en weigerden alle gehoorzaamheid. Hun eigen wil gold voor wet, Gods geboden erkenden zij niet.

En de gevolgen?

Hoort de hemelsche geesten zingen: „Eere aan God in den hooge en vrede op aarde aan de menschen, die van goeden wille zijn."

Hoort ook den tegenzang der menschen in den woesten, ruwen oorlogskreet van „Dood en verderf!" in het schrikwekkend donderen der kanonnen, in het schreiend geklaag van weduwen en weezen, in het gillend gehuil der gewonden.

De aarde heeft zich afgewend van God en God heeft de aarde aan zich zelve overgelaten.

Ziet, waartoe het zich afkeeren van God ons brengt.

De mensch verliest al het redelijke en wordt als een redeloos dier, als een beest, beheerscht door zijn ruwen inborst en brute hartstochten.

Hoe kan er vrede geboren worden uit zulk een woesten krijg?

Slechts haat zal hij brengen en spijt aan de zwakste der partijen, spijt, dat niet nog langer kan worden door gevochten, niet nog meer bloed vergoten, nog meer rampen gebracht kunnen worden over de aarde.

Aan den oorlog zal een einde komen, als de krachten zijn uitgeput.

Maar het einde van den oorlog brengt nog geen vrede, het rijk van liefde en geluk.

Niet zoodra is die tijdelijke uitputting overwonnen en zijn de verloren krachten hersteld, of de oorlogsfakkel zal opnieuw ontbranden.

De oorlog maakt vijanden, erfvijanden. De haat tegen hen gaat over van vader op zoon.

Een oorlog kan nimmer vrede brengen.

Slechts Eén is er, die vrede kan brengen op aarde.

Slechts Hij, die ons geleerd heeft onze vijanden te beminnen en Die zelf voor Zijn vijanden gestorven is, Jezus Christus, geboren in den stal van Bethlehem.

„Vrede op aarde!"

Ja, de vrede zal hersteld worden en wederkeeren op aarde, als de wereld zich bekeert tot God; als de menschen weer eere geven aan den Allerhoogste en voor elkander van goeden wille zijn.

O, mocht de sterre des vredes weer voor ons aanlichten boven Bethlehem's stal en aan de wereld den weg wijzen tot de kribbe van Jesus.

Zalig Kerstfeest!

DE OORLOG.

Alsof men bang is, dat Hoogere Machten den vrede brengen zullen op aarde, is de krijg ontbrand met vernieuwde woede.

Fel wordt er gestreden in het Westen van België, langs geheel de Noordgrens van Frankrijk, en in het verre Oosten.

Meer en meer krijgt deze oorlog het karakter van een verdelgings oorlog. Men weet niet, hoe men het snelst het meest zal vernietigen.

Menschenlevens worden niet meer geteld, men slacht ze bij massa's, kunstwerken worden niet ontzien, onschuldige vrouwen en kinderen niet gespaard, open, onverdedigde steden worden even goed beschoten als de versterkte vestingen.

Als een weerwraak op het beschieten der Engelsche kuststeden zijn de Fransche vliegers uit Toul naar Straatsburg en Metz gevlogen en hebben er bommen geworpen op de forten.

Een der vliegers verloor er het leven bij, de forten leden eenige schade.

In België is een eerste uitval der Franschen en Engelschen uit Nieuwpoort, om langs de kust op te trekken naar Ostende, mislukt. De kleine nederlaag werd echter ook hier gewroken door een gecombineerde actie van de troepen langs de kust onder bescherming van het Engelsche zeegeschut. De kuststeden zullen spoedig door de Duitschers verlaten moeten worden, de Engelschen bestoken ze geweldig met hun zeekanonnen, en de troepen der Verbondenen rukken gestadig voorwaarts.

Rondom Yperen wordt mede heftig gestreden met afwisselend geluk.

Men ziet duidelijk dat de Duitschers meer en meer Oostwaarts opschuiven.

Naar Waterloo?

Turkije heeft zijn straf reeds beet voor zijn partij kiezen tegen Engeland en Frankrijk. Egypte is onder protectoraat van Brittannië gesteld en vrij verklaard van de onderhoorigheid aan Turkije.

Marokko is gesteld onder protectoraat van Frankrijk.

Het dreigt in de Balkanstaten een echte warwinkel te worden, waar een ieder zich vast werkt en niemand zich alleen redden kan. Italië staat op het punt zich in den oorlog te werpen.

In het Duitsche leger heerscht oneenigheid. De Beieren zijn ontevreden, terwijl ook de Oostenrijkers het oppercommando der Duitschers slechts nog met groote moeite verdragen.

De Duitschers voelen met den dag de verpletterende zwaarte van den oorlog toenemen, terwijl hun eigen kracht, vooral der hulptroepen, steeds sterk afneemt.

DE ZEDELIJKE ERNST
VAN HET
DUITSCHE VOLK.

BERLIJN, 17 Nov. (Van een bijzonderen Duitsch-nationalen medewerker van *De Tijd*). Sedert het begin van den oorlog hebben allerwegen in alle groote steden van het Duitsche Rijk onze groote mannen redevoeringen gehouden voor het Duitsche volk, om het de leeringen bij te brengen, die uit dezen oorlog ontspruiten.

Een dier groote oorlogsredenaars sprak dezer dagen tot een vergadering in Berlijn:

„Wij prijzen het heillige noodlot, dat thans over ons volk is gekomen, want het is voor ons een genadebewijs Gods. De nood wekt ons op en haalt ook het leste en beste uit den mensch En daarom kunnen wij thans weer het beste hopen voor ons volk. Welk een omwenteling ten goede hebben wij nu al reeds kunnen waarnemen! Het geweldigste was allereerst, dat ons volk voor den eersten keer zijn diepere eendracht gevoelde. We waren steeds lang een eendrachtig volk, maar we hadden ons nooit als zoodanig gevoeld. Ja, reeds waren er zekere krachten van ontbinding aan het werk! Maar de oorlog heeft dat alles veranderd en er is een gloeiende vaderlandsliefde over ons gekomen waarbij alle „patriottisme" van vroeger dagen ver bleeken moet

Ons volk komt weer op voor zijn ideaal, voor zijn toekomst. Niemand denkt meer aan zichzelven als enkeling, men denkt nog maar alleen aan het geheele vaderland. Thans ontplooit zich in zijn volheid de adel van het Duitsche wezen. Goedheid en menschlievendheid aanschouwen wij zelfs bij hen, die geroepen zijn, den dood te brengen in de gelederen des vijands. Officieren zeggen, gelijk Bismarck indertijd: „Onze manschappen zijn om te zoenen!" „Het heerlijkste van alles," riep een kapitein uit, dat zijn onze manneke te velde" En de soldaten zeggen: „Al gaven ons de Engelschen milliarden, onze officieren kunnen ze ons daarmee niet teruggeven!" Hoe groot werd ook niet onze passie voor de waarheidsliefde juist tegenover de leugencampagne onzer vijanden. Wij wilden de waarheid hoe ze ook mocht zijn. Daarom ging er bij ons een gejuich op, toen de Generale Staf beloofde, ons slechts de waarheid en niets dan de waarheid te zullen meedeelen. Gerechtigheid doortrekt al onze oordeelvellingen ook tegenover den vijand. Onze nationale bescheidenheid vertoonde zich in het schoonste licht toen wij verklaarden: Wij strijden uitsluitend voor ons bestaan, maar ook voor de menschheid. Van de zegeningen van den aanstaanden vrede zullen allen hun aandeel ontvangen. Ja, in zekeren zin vechten we eindelijk ten behoeve van onze tegenstanders, doordat we hen verlossen van wraakzucht, hebzucht en roofzucht.

De krijgsnood heeft den zelfzuchtigen mensch in ons doen sterven en een nieuwen en edelen mensch in ons opgewekt tot een beter leven!"

De redenaar, die aldus onder ons sprak, had volkomen recht. Er is een zedelijke ernst over het Duitsche volk gekomen, zooals we dat na de teekenen van verval der laatste tien jaren niet hadden durven verwachten. Het triviale woord, dat de oorlog is als een luchtzuiverend onweer, is bij het Duitsche volk tot waarheid geworden van af den eersten dag der mobilisatie. Hoe plotseling verdwenen niet uit de dagbladen bij het uitbreken van den oorlog de annoncen van lichtzinnige theaterstukken en de verlokkingen van de lokalen der demi-monde. In hun plaats verschenen oproepen tot organisatie der weldadigheid en voor hulp aan soldaten en aan de door hen achtergelaten families.

Reeds toen was bijna het geheele volk bezield met denzelfden geest, die ook sprak uit den veldbrief van een eenvoudig soldaat, dien ik dezer dagen te lezen kreeg. Hij was verontwaardigd in Fransche en Belgische plaatsen nog annoncen van danslokalen en dergelijke genoegens te zien aangeplakt als in vredestijd. Wij allen, zoo schreef hij, staan hier verbaasd en verontwaardigd tegenover dergelijke dingen. Wij, die hier dagelijks onzen weg afleggen tusschen versche graven van kameraden en die dagelijks zien, hoe er steeds nieuwe offers gebracht worden, wij vragen ons af: „Wie zou er bij ons nu willen gaan dansen?"

Wie thans door Duitschland reist, hij zal verstomd staan, omdat, als in de goeden ouden tijd, de breikous ook in handen onzer vrouwen en meisjes in eere is hersteld. Iedere week gaat er een trein met zulk zelfgebreid wollen goed naar de Oost- of naar de Westgrens. In gemeentescholen en in zalen zitten de vrouwen en meisjes en maken verbandgoed of ondergoed voor de gewonden. Voorname dames verzorgen in kinderschooltjes en bewaarplaatsen verwaarloosde kinderen of kinderen, wier vaders ten oorlog zijn getrokken, en wier moeders aan het werk zijn. Er heerscht overal een groote heilige ijver, om werken van naastenliefde te volbrengen.

Toen de eerste troepen naar het slagveld trokken, zegende hen de kardinaal aartsbisschop Bettinger op plechtige wijze. Met gezegende wapens en met vroolijk gezang en vol trotsch bewustzijn te zullen overwinnen, zoo trokken onze troepen, met bloemen versierd, ten strijde. De Keizer riep, en allen, allen kwamen. Niet alleen zij, die moesten, neen, het ruim millioen vrijwilligers, dat zich in dezen oorlog voor het vaderland wil opofferen, was het eerst bereid Daar waren duizenden studenten bij, assesoren en referendarissen.

Wat beteekenen honderdduizend negers, Senegaleezen, Hindoes en Indiërs, Arabieren en Zouaven tegen honderd van deze geestdriftige vrijwilligers, van wie elkeen in beschaving en zedelijke grootheid en moed opweegt tegen tienduizend van die woeste gezellen? Zoo moeten wij wel winnen!

Wanneer eenmaal de geschiedenis van dezen oorlog zal geschreven worden, dan zal men als een bijzonderheid daarin zeker vermeld vinden de beroemde eigenschap van onzen generalen staf, slechts korte Spartaansch eenvoudige berichten te hebben losgelaten, die feiten vertelden, waaraan niet meer te tornen was en die iedere critiek konden velen, omdat ze nooit konden worden gelogenstraft; ze zeggen niets te veel en niets te weinig. En ook mag men de Duitsche pers doorbladeren van het kleinste sensatieblaadje tot de grootste partijbladen, men vindt nergens ook maar één enkel leugenbericht, verdraaiingen en lasternieuwtjes als bij onze tegenstanders. Wij hebben nooit kunnen begrijpen, dat daarbuiten in neutrale landen en bij onze vijanden eerlijke christenmenschen zich zoo bij den neus lieten nemen en om den tuin leiden, ter-

---

voor den schoener liggen, nam de kabel weder aan boord en stoomde met een vier mijls vaart de Missisipie op tot voor de stad New-Orleans, waar de schepen die op sleeptouw genomen waren, een voor een het anker vallen lieten.

Bij het opstoomen der rivier hoorde men des morgens te zes ure, des middags te twaalf ure, des namiddags te twee ure en des avonds te zes ure op een hoorn blazen, als een sein om op de plantages aan het werk te gaan ofwel op te houden met het werken.

Het werkvolk op de plantages bestond bijna uitsluitend uit negers aangevoerd door blanke opzichters

Daags na aankomst van de „Z. M." voor de stad N. O., begaf de kapitein zich naar het inklaringskantoor om den schoener in te klaren. Daar werd hem door den havenmeester gevraagd, van welke plaats hij kwam en of er onder het scheepsvolk ook negers of kleurlingen waren. Op deze vraag werd door den kapitein aan den havenmeester medegedeeld, dat er zich aan boord van den schoener drie negers en twee kleurlingen bevonden, die als matroos gemonsterd waren.

„Welnu," hernam de havenmeester, „die personen mogen niet aan land komen en u blijft voor vijf duizend dollars borg, dat dit verbod niet overtreden wordt, voor elken matroos die zonder verlofpas aan land door de politie wordt aangehouden, zal u duizend dollars boete moeten betalen, mocht u echter niet zeker zijn dat de vijf zeelieden aan boord blijven zullen, dan zal ik ze, zoolang uw vaartuig hier blijft, in een daartoe bestemd gebouw doen opsluiten en ze u afgeven als de schoener weder vertrekt. De kapitein begaf zich aan boord en meldde het scheepsvolk hetgeen de havenmeester gezegd had. De vijf bedoelde personen verzochten den kapitein dringend borg voor hun te staan en beloofden plechtig niet aan land te zullen gaan, welke belofte zij trouw vervulden.

De scheepskok, een neger, was van een pas voorzien, waarmede hij naar de markt kon gaan maar werd vier malen door politieagenten aangehouden. Bij dag zag men verscheidene negers en kleurlingen, meest allen slaven, op straat loopen en hunne werkzaamheden verrichten, doch te acht ure des avonds werd in elke wijk een kanonschot gelost tot waarschuwing, dat geen negers of kleurlingen langer op straat mochten zijn, zij die na het lossen dier schoten op straat zich begaven, werden door de politie naar het politie-bureau gebracht en daar tot den volgenden morgen zes ure opgesloten.

Geen neger of kleurling had toegang tot het buffet in een drankwinkel, maar moest aan de deur op straat blijven staan, waar hem dan een borrel werd toegereikt.

In verscheidene straten waren voor de woningen van makelaars hangborden opgehangen, waarop een lange tafel geschilderd was, waaraan opkoopers van negers gezeten waren en aan welker uiteinde een neger, het bovenlijf naakt, op een vat stond om verkocht te worden. Dat gezicht was voor den Europeaan wel eens stuitend.

Een Amerikaansche schacheraar was verscheidene malen met tabak, sigaren en wollen hemden aan boord van de „Z. M." gekomen en had bij die gelegenheid kleinigheden voor een bruinen scheepsjongen medegebracht en den armen jongen doen gelooven, dat hij het goed met hem meende, zoo zelfs, dat hij den Amerikaan volkomen vertrouwde en bij het vallen van den avond, zonder door het scheepsvolk gezien te worden, met den schacheraar in de boot stapte en wegroeide. Den volgenden morgen werd de scheepsjongen vermist en alle nasporingen door de politie gedaan, bleven vruchteloos.

Vier jaren na het verdwijnen van dien jongen, ontving zijn moeder een brief uit New-Orleans, waarin hij haar mededeelde, dat hij op een avond met een Amerikaan, die weleens aan boord van de „Z. M." het een en ander kwam verkoopen, aan land was gegaan en door dien persoon den volgenden morgen naar een suikerrietplantage was gebracht en daar verkocht. Na drie jaren als slaaf op de plantage te hebben gewerkt, was het hem eindelijk gelukt te ontsnappen en te N. O aan boord van een Hollandsche stoomboot als scheepsstoker te worden geplaatst en naar Rotterdam te vertrekken.

De plaag, welke het scheepsvolk het meest hinderde, waren de muskieten, welke des nachts als het kalm was, bij duizenden aan boord kwamen en het slapen onmogelijk maakte, tenzij men onder een muskieten-kleed liggen wil, wat nogal warm is.

Twee dagen na aankomst te N. O. had de kapitein met een paar kooplieden, waarvan één een Franschman was, kennis gemaakt en hen opgedragen een lading provisie voor hem op te koopen. Daartoe waren zij onmiddellijk bereid.

Gedurende de dagen welke de kapitein te N. O. doorbracht, bezocht hij op feestdagen de hotels op een half uur stoomens afstand van N. O. gelegen en dan liet de Franschman altijd een dejeuner en diner bestellen, waaraan nooit de gebraden kikkers ontbraken, die door hem alleen genuttigd werden.

Tot verwondering van den kapitein werd aan de table d' hotes door de gasten met smaak gegeten van de staart van een jongen kaaiman, die zeer wit van kleur was en door de liefhebbers overheerlijk gevonden werd.

Na een paar nachten aan boord te hebben geslapen of liever gezegd te hebben doorgebracht, daar men het grootste gedeelte van den nacht rookende doorbracht ten einde de muggen een weinig van zich af te houden, besloot de kapitein, gedurende zijn verblijf te N. O., in het hotel St. Charles te gaan logeeren, een luchtig en ruim hotel, waar elk bed van een muskieten-kleed voorzien was, de table d' hote uitstekend was en de bediening niets te wenschen over liet.

Op een avond omstreeks 12 ure uit een opera in het hotel terugkomende reikte een der waiters die in een kamertje bij den ingang de wacht had, hem een kandelaar met brandende kaars toe, om daarmede naar zijn kamer te gaan. Bij het aannemen der kandelaar ontstelde de kapitein niet weinig en riep verbaasd den waiter toe: „Gouverneur, u hier?"

De waiter keek nu op zijn beurt zeer verwonderd op en gaf dood bedaard ten antwoord: „I may be his brother but dont know nothing about it."

Hierop volgde een uitleg van den kapitein, dat hij nimmer eene zoo treffende gelijkenis met den Gouverneur van L. gezien had.

Deze uitlegging scheen den waiter nog al te bevallen, hij wenschte den kapitein eene aangename nachtrust toe en verwijderde zich.

De kapitein begaf zich naar zijn kamer en was weldra in een vasten slaap gevallen tot hij eindelijk door een aanhoudend slaan tegen een der vensterluiken, gewekt werd. Onmiddellijk kwam de gedachte bij hem op, dat men aan het inbreken was, hij stond op, liep zachtjes, met een revolver in de hand, naar het venster, schoof het venster op, maakte een der luiken open en zag vlak onder het raam een man in het grijs gekleed met een groote, witte slaapmuts op en een pagaai in de hand, duchtig aan het roeren in een verbazend groot vat, waar Missisipiewater in was en waarin hij iets gedaan had om het chocoladekleurig water te doen bezinken.

Bij het zien van den kapitein maakte de knecht die op den ladder tegen het vat stond, zijn excuses dat hij door het slaan tegen een der luiken, den gast gewekt had en vertelde, dat hij het water voor de logees drinkbaar maakte

Het slechte drinkwater, gefiltreerd Missisipie water, wordt dan ook voor de hoofdoorzaak gehouden, der steeds aldaar heerschende ziekten.

Na drie weken in New-Orleans te hebben doorgebracht, vertrok de „Z. M." naar Curaçao, waar zij nimmer aankwam. Een vliegende storm uit het Zuiden, die drie dagen en nachten aanhield, dreef haar tegen de Zuidkust van Cuba en verbrijzelde haar.

Bij het schrijven dezer laatste regelen, klopt het hart van den schrijver met groote snelheid. Zijne oogen worden door tranen verduisterd en eene zachte stem fluistert hem in de ooren:

Hij gaf, Hij nam, Zijn Naam zij geloofd.

J. H. B. GRAVENHORST.

wijl de zwendel van den eenen dag door de feiten van den volgenden achterhaald werd. Men ga eens na, hoeveel van die nieuwstijdingen onzer vijanden valsch waren en beproeve dan ook maar één enkele onwaarheid uit de Duitsche berichten te voorschijn te halen.

En dan, hoe behandelen wij niet de gevangenen en gewonden onzer vijanden? En hoe veilig was niet het eigendom, dat vijanden van ons bezaten in ons eigen land? Men begreep hier dan ook niet, dat in Engeland, Frankrijk en Rusland de Regeering de hand kon slaan aan particulier bezit, en vrouwen, kinderen en grijsaards als misdadigers arresteerde en gevangen hield. Slechts met den grootsten tegenzin waren we wel gedwongen, het voorbeeld onzer vijanden te volgen, want wij wilden geen oorlog voeren tegen een weerloos volk, maar slechts tegen gewapenden.

En vraagt nu iemand in de wereld daarbuiten ons: „Maar waarom haat Duitschland dan Engeland zoo diep?" dan moeten wij hen antwoorden: „Wij haten dit Engeland zoo zeer, omdat het zich om internationale rechten en wetten om gerechtigheid en waarheid niet bekommert."

Wij zeggen het aan iedereen, dat wij den oorlog niet begonnen zijn als een veroveringsoorlog, maar voor de idealen van recht en vrijheid.

Deze hooge zedelijke ernst is het, die het Duitsche volk bezielt, en helden kweekt, die de wereld verbazen!

OVER DE „EMDEN."

De *Times* schrijft volgens de *Msb.* over de stoutmoedige tochten van dit Duitsche schip:

Ons ras van zeelieden kan een moedig en handig zeeman bewonderen, en er zijn weinig episoden van de moderne marine-geschiedenis zoo opmerkelijk als het meteorenbestaan van de kleine „Emden." Kapitein Von Müller maakte twintig van onze handelsschepen buit en deed er zeventien zinken. Zijne strooptochten hebben ons, bij ruwe schatting, ongeveer £ 2.200 000 gekost of ongeveer het halve verlies tot nu toe door onze handelsvloot geleden. Door volkomen gewettigde strategie heeft hij een Russischen kruiser en een Franschen torpedojager doen zinken. Hij heeft een Indische provincie-hoofdstad beschoten, een paniek geschapen onder zekere klassen der inlandsche bevolking onzer Indische zeehavens, de Golf van Bengalen van schepen schoongeveegd, de provincie Birma gedurende verscheidene dagen van de buitenwereld afgesloten, en eindigde met een stoutmoedige poging om een draadloos station te verwoesten. Bij al deze daden handelde hij met de meest volmaakte hoffelijkheid, gelijk de officieren en de bemanning van vele der schepen, die hij tot zinken bracht, hebben bevestigd. Nooit heeft hij zonder noodzaak een einde gemaakt aan één enkel leven; behalve bij ongeluk, hij heeft geen gruweldaden verricht en heeft, voor zoover wij weten, de voorschriften der internationale wetgeving strikt in acht genomen.

Te Madras vuurde hij alleen op de petroleumtanks en een fort en toen den volgenden morgen de mist optrok en zijn schip voor anker lag vóór de open stad Pondicherry, stoomde hij heen, zonder een schot te lossen. Wanneer al zijne landgenooten hadden getreden, gelijk hij deed, zou de Duitsche natie thans niet geheel de wereld over worden verfoeid.

De *Emden* zelf werd door de SIDNEY vernield.

De wit-gloeiende mitrailleuze.

Uit een soldaten-brief, gepubliceerd door „La Croix", vertalen wij:

Het gebeurde den .... October. Het derde bataillon van het ..... was ontplooid in tirailleurs-linie in diepe en stevige loopgraven. Het .... infanterieregiment was met het .... bataillon jagers te voet opgesteld aan onze linkerflank. Wij verdedigden eene stelling, welke den weg bestreek naar ..... (in Argonnen).

Precies te twaalf uur 's middags deden vier Duitsche aanval-colonnes eene bajonet-charge op onze posities, vier colonnes, dat is ongeveer 15.000 man. Onmiddellijk breekt over 't heele front een verschrikkelijk geweervuur los, dat verwarring begint te zaaien in de Duitsche gelederen; wij werden bijgestaan door vijf secties mitrailleuses, die prachtig werk gedaan hebben, maar dat verschrikkelijk was om aan te zien. De mitrailleuses, draaiden met eene snelheid van 600 schoten per minuut; zij waren wit-gloeiend. En ondanks dit, trokken de Duitschers onophoudelijk vooruit. Men mikte niet meer, men schoot in den hoop en ik ben er zeker van, dat ieder onzer kogels minstens één man neervelde. Toch rukten zij immer voorwaarts en wij verdedigden ons met den moed der wanhoop. Wij moesten onze stellingen houden, 't koste wat 't koste, en zoo na zaten ze ons op 't lijf, dat zij bij de loopgraaf stonden. Wij hadden geen tijd meer om onze geweren te laden. Wij moesten een bajonet-stoot geven, ons wapen weer laden en schieten. Ga eens na: Een schot, een bajonet-stoot, laden en dat vijf uren achter elkaar.

Op eens fluiten er eenige granaten over ons heen, welke wij spoedig herkennen: 't zijn de onzen, die den vijand doen deinzen. Zij vertrekken nog vlugger dan zij gekomen zijn, achtervolgd door onze kogels en onze kleine granaten van 65. Ik hoorde later, dat eene batterij berggeschut op 't heetst van 't gevecht was aangekomen. Zij heeft ongeveer dertig minuten geschoten met 20 schoten per minuut, en toen wij buiten de loopgraaf konden zien, zagen wij iets verschrikkelijks: Duitschers bij hoopen.

Zij waren genaderd tot de borstwering der loopgraaf, hunne bajonetten staken in de borstwering en naast hen lagen de soldaten, doorstoken of doorschoten. Op een front van ongeveer een kilometer en op 400 meter voor onze loopgraven, was er geen plaats om een voet te zetten, zonder een doode of een gewonde te raken. Op sommige plaatsen lagen de lijken zóó hoog, dat wij er over moesten klimmen. Bij dit treffen hebben zij minstens 10.000 mannen gelaten. Gedurende het gevecht voelden wij niet de geringste vermoeidheid, doch daarna vielen ons de armen langs 't lichaam en men heeft ons eenige uren later, gedurende de duisternis, slapende uit onze stellingen moeten dragen.

Koloniaal Verslag.

Mededeelingen van algemeenen aard.

Vervolg.

Op de andere eilanden was de toestand minder gunstig. Behalve St. Eustatius, dat voor rond f 1000 meer invoerde, bleven de andere eilanden, wat de waarde van den invoer betreft, ten achteren bij 1912.

Ten opzichte van den uitvoer kunnen alleen Bonaire, St. Eustatius en Saba, in vergelijking met de uitkomsten van 1912, op gunstiger cijfers wijzen.

Curaçao, dat aan het artikel „hoeden" voor f 136 000 minder uitvoerde, zag zijn verderen uitvoer met f 29 000 achteruit gaan.

Dat het verschil niet grooter is geweest, is in de voornaamste plaats te danken aan den uitvoer van phosphorzure kalk van Santa Barbara, van welk artikel er voor eene waarde van f 45 000 werd uitgevoerd; voorts aan het artikel huiden en aan „alle andere goederen."

Op Aruba daalde de waarde van den uitvoer met ruim f 115 000, hetgeen voornamelijk te wijten was aan den geringen uitvoer van phosphorzure kalk.

Bonaire dankt zijn grooteren uitvoer voornamelijk aan de artikelen hoeden en zout, waarvan er onderscheidenlijk voor een waarde van ongeveer f 16000 en ongeveer f 7000 meer werd uitgevoerd.

Volgens de dienaangaande verzamelde gegevens zou de waarde van den uitvoer van St. Martin bijna de helft minder zijn geweest dan die van 1912. Dit zou het gevolg zijn van den verminderden uitvoer van katoen, hetgeen echter niet juist kan zijn, omdat, zooals in § 4 van hoofdstuk N. is medegedeeld, de katoenoogst meer dan dubbel zoo groot is geweest dan die van 1912. In werkelijkheid is de uitvoer van katoen veel grooter geweest dan uit de daarvan gehouden aanteekeningen blijkt.

Een groot deel van de uitgevoerde katoen ontsnapt toch aan de contrôle van de Hollandsche administratie, omdat zij over de landgrens naar het Fransche gedeelte van het eiland wordt overgebracht om daar te worden bewerkt in eene in den loop van 1913 daar opgerichte groote installatie en daarna naar het buitenland wordt vervoerd. Er zal worden getracht de beschikking te verkrijgen over de noodige gegevens betreffende de langs dien weg uitgevoerde katoen.

Sint Eustatius voerde voor ongeveer f 9000 meer uit dan in 1912, waarvan ruim f 4000 voor rekening van den uitvoer van katoen komt.

Saba voerde aan katoen voor ± f 1000 uit. De toeneming van den uitvoer is daaraan te danken.

De door de op Curaçao gevestigde firma S. E. L. MADURO & SONS in het Schottegat aangelegde werf is op den 3den September 1913 in gebruik gesteld. Zij draagt den naam „Julianawerf." Hr. Ms. *Zeeland* was het eerste schip, dat er kolen innam, en daarna hebben verscheidene schepen haar bezocht. De werf heeft eene lengte van 150 M; daarop zijn drie loodsen gebouwd, dienende tot berging van de goederen der schepen in reparatie, en tevens tot verblijfplaats voor de bemanning dier schepen. Ten behoeve van het bedrijf aan de werf wordt beschikt over drie groote zeilbooten, drie lichters en twee motorbooten, en, voor het leveren van water aan schepen, over een prauw met een capaciteit van 130 M³ en voorzien van een stoomketel en een stoompomp. Een der motorbooten, groot bruto 9,80 ton of 27,83 M³, met 25 P.K., wordt voornamelijk gebruikt voor het vervoer van passagiers en bagage van en naar boord van stoomschepen liggende in de St. Annabaai; de andere motorboot, groot bruto 16,60 ton of 47,29 M³, met 36 P.K., verricht bij windstilte, sterken stroom als anderszins dikwijls sleepdienst ten behoeve van zeilschepen bij het binnenkomen of verlaten van de St. Annabaai.

Met de werkzaamheden ter verbreeding en verdieping van den mond der haven van Willemstad, waaromtrent eenige mededeelingen zijn gedaan in bijlage D van het verslag van 1913, was, blijkens dat verslag, in December 1912 een aanvang gemaakt. In den loop van het vorige jaar werden die werkzaamheden voortgezet, maar het werk heeft niet den gewenschten voortgang kunnen hebben, omdat de bodemgesteldheid van dien aard bleek te zijn, dat van de voorhanden baggerwerktuigen slechts weinig voordeel kon worden getrokken. Zooals blijkt uit een voorloopig verslag van den oud-hoogleeraar dr J. KRAUS, c i, die in Maart ll. Curaçao heeft bezocht, ten einde een onderzoek in te stellen naar het havenbedrijf en andere havenaangelegenheden, bestaan die werkzaamheden in het doen springen van harde profielgedeelten door middel van dynamiet, aangebracht in boorgaten, die door duikers in de te verwijderen gedeelten worden geboord. De losgewerkte deelen worden door den beschikbaren grijpemmer verwijderd. Daar deze echter geen genoegzaam vermogen heeft, is een krachtiger werktuig besteld, (waarover reeds eenigen tijd beschikt wordt).

Berichten uit de Kolonie.

Gouden Jubilé.

Zaterdag a. s., 26 December zal de Eerw. Zuster MARIA PANCRATIA haar gouden feest vieren als religieuse.

Zuster PANCRATIA zal nog niet vergeten zijn door de vele leerlingen aan wie zij jarenlang onderricht gaf op de verschillende scholen onzer Missie. Op het oogenblik is zij nog nuttig werkzaam op Habay.

Wij wenschen de geachte Zuster van harte geluk met 't hooge voorrecht haar geschonken en hopen, dat zij ook eens in den Hemel de gouden kroon ontvangen mag na een lang en verdienstvol leven. Nog vele gelukkige jaren worden haar van harte toegewenscht.

Zuster MARIA PANCRATIA heette in de wereld Mejuffr. ALIDA CORN. BARTELS; zij werd geboren te Rotterdam op 20 Oct. 1840, trad op drie en twintig jarigen leeftijd in het klooster te Roosendaal en legde 26 Dec. 1864 hare H. Geloften af.

De nieuwe Bagger-machine.

In de laatste dagen zijn de twee bagger-machines weer druk bezig, maar de nieuwe loopt nog niet of het gesmeerd is; ze piept geweldig

De lichtboei

is weer op haar oude plaats aan den ingang der haven, maar zonder lichtopstal.

Is het nog altijd noodig, dat onze haven- en kustlichten gedoofd blijven?

Voor de scheepvaart is deze maatregel zeer lastig.

Kalenders.

In dank ontvangen van C. WINKEL EN ZONEN twee kalenders, een als reclame voor LIBBY's eetwaren in blik, en een van NESTLE's kindermelk.

Boekenschouw.

Een gek geval!

Daar ontvangen we uit Nederland van den uitgever G. MOSMANS ZOON te 's Hertogenbosch een boekje ter bespreking, dat geschreven werd door Z. D. H. Mgr. M. G. VUYLSTEKE Titulair Bisschop van Charadrus en Apostolisch Vicaris van Curaçao.

Het boekje bevat een korte levensbeschrijving van PRINSES CLOTILDE VAN SAVOYE en deelt op het slot ook eenige brieven van haar mede. Het werd in het Italiaansch samengesteld door Pater L. G. FANFANI en door Monseigneur vertaald.

Zeg daar nu eens iets kwaads van!
Dat gaat immers niet.
Zeg daar dan veel goeds van!
Ze gelooven het toch niet.

We zullen den lezer zelf laten oordeelen, of dit werkje niet hoogst interessant is en ten volle verdient gekocht te worden. Vooreerst dan, wie was deze Prinses?

Clotilde, Maria, Teresia, Louisa van Savoye is de dochter van wijlen Koning Victor Emmanuel II, toen nog Hertog van Savoye, en van Maria Adelheid, Aartshertogin van Oostenrijk.

Hare Zuster is Maria Pia, de ex-Koningin-Moeder van Portugal.

Haar oudste broeder Humbert is de tegenwoordige Koning van Italië.

Geboren in 1843, huwde zij reeds in 1859 met Prins Jerôme Napoleon Bonaparte, een neef van Keizer Napoleon III.

De Prinses was uiterst teer en zeer godvruchtig aangelegd, terwijl Prins Jerôme een goddeloos hater was van allen godsdienst en een zeer loszinnig leven leidde.

Men gevoelt reeds, dat het leven dezer Prinses dat was van een martelares des huwelijks, in stilte lijdend uit plicht, zich zelf offerend uit liefde. Maar toen men van haar eischte, wat haar geweten haar verbood, weigerde zij en zag zich gedwongen, gescheiden van haar echtgenoot, een afgezonderd leven te lijden. Deze afzondering volmaakte hare heiliging Door haar gebed verwierf zij de bekeering van haar echtgenoot.

Zelf stierf zij den 25n. Juni 1911

Is het niet hoogst belangwekkend het leven gade te slaan van een Prinses in haar verblijf aan het hof, in haar omgang met de armen, in haar opoffering voor haar echtgenoot en de liefde tot haar kinderen?

En nu over den Schrijver.

Dit werkje heeft Monseigneur geschreven in de maand Januari van dit jaar, toen Z. D. H. op reis was met de Duitsche boot, bij zijn terugkeer uit Nederland naar Curaçao.

En waarvoor schreef onze actieve Bisschop dit werk te midden der beslommeringen van een zeereis?

Monseigneur deelde persoonlijk aan den Zeereerw. Pater MOLKENBOER, die voor het werkje een inleiding schreef, het volgende mede:

„De bijbedoeling welke ik met deze uitgave beoog, mag ik U niet verzwijgen. Zij is: de fondsen te versterken voor den bouw der nieuwe kerk, toegewijd aan de H. Familie, die in de stadsparochie van Curaçao zal opgericht worden."

Dit werk moet bij dozijnen gekocht worden op Curaçao. Wie wil niet gaarne een boek bezitten door zijn eigen Bisschop geschreven? En wie zou weigeren een steentje bij te dragen voor zijn eigen kerk?

Inspectiereis.

Maandagmorgen is de HEG. Heer Gouverneur aan boord van Hr. Ms. *Jacob van Heemskerck* naar Aruba vertrokken tot het houden van eene inspectiereis. Het Bestuur der Kolonie is tijdelijk opgedragen aan den Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur.

Wij verheugen ons ten zeerste over deze dienstreis van den Gouverneur. Door eigen waarneming kan Z. H. E. G. zich nu op de hoogte stellen van den waren toestand en middelen beramen ter verbetering daarvan.

Hedenmorgen stoomde de *Jacob van Heemskerck* met Zijne Exc. aan boord, weer onze haven binnen.

Van harte welkom!

Vaarwel!

De Heer en Mevrouw KESLER zullen dezer dagen met de Hollandsche boot naar Suriname vertrekken. Wij wenschen HEd. een voorspoedige reis.

Sta. Rosa.

Op plechtige wijze werd gisteren middag het leerjaar aan de ambachtschool gesloten. Er was tentoonstelling van de werken der jongens, muziek, zang en voordrachten.

Muziekuitvoering.

PROGRAMMA.

1. Binche Carnaval Pas Red 1e uitv. N.N.
2. Escalade Ouverture A. Govaert.
3. Dolores Valse Waldteufel.
4. Potpourri Populaire No. 6. Renaud.
5. Marche des Estudiants Pas Red 1e uitv. Normand.
6. Les Cloches de Corneville Fantaisie Planquette.
7. Trough the Air Piccolo Solo 1e uitv. A. Damm.
8. Feliz Cumpleaños! Valse N. N.

Zondagavond om 7.30 uur Overzijde.

Tegen het vloeken.

De commandant der IIe divisie heeft, naar de „Avp." meldt, de volgende nota aan de commandeerende officieren gezonden:

„Ik heb de eer u, mijne heeren, mede te deelen, dat, naar mij van meer dan ééne zijde bericht wordt, het vloeken en het bezigen van ruwe uitdrukkingen in den troep nog steeds voorkomt.

Het zal wel overbodig zijn u te doen kennen, dat het mijn uitdrukkelijke wensch is, dat hieraan ten spoedigste een einde kome, en ik verzoek u dan ook ten strengste toe te zien, dat dit euvel altijd en overal wordt tegengegaan. Zoowel door de officieren als door het kader — en dit geldt natuurlijk zoowel voor het vrijwillig dienend, als voor het verlofspersoneel — moet door elk in zijn rang hiertoe krachtig medegewerkt worden, niet alleen door zichzelf daarvan te onthouden, maar ook door, waar het mocht voorkomen, onmiddellijk corrigeerend op te treden.

Ik verzoek u deze aangelegenheid met de onder u gestelde officieren (het onder u gestelde personeel) te bespreken en voor de richtige naleving dezer nota te zorgen en te doen zorgen."

Naar Curaçao.

„Bij K. B. is, met ingang van 1 Januari, aan den ingenieur van den Rijkswaterstaat 3e klasse. PH. VAN DER BREGGEN, te 's Gravenhage, uiterlijk voor den tijd van vijf jaar verlof verleend, met stilstand van jaarwedde, ten einde zich naar Curaçao te begeven."

Staatscourant.

Zou dat nu eindelijk de ingenieur zijn die onze havenwerken moet komen voltooien? Laten wij dat hopen!

Buitenland.

Katholiekenvervolging in Mexico.

Naar de „Civilta Catholica" in haar November-aflevering meedeelt, zijn in Mexico ontwijding der kerken en verdrijving van priesters aan de orde van den dag. Altaren en heiligenbeelden worden vernield en de godshuizen voor balzalen, kazernes en paardenstallen gebruikt. De gouverneur van Nueva Leon beschuldigt in een rondschrijven de Mexicaansche geestelijken, de bewerkers te zijn van wanorde en openbare tweedracht, en betitelt hen brutaal als „een verschrikkelijk gevaar voor de moraliteit der republiek."

Toen generaal Carranza den 19en Augustus als triumphator Mexico binnentrok, kwam de leiding der dagbladen in de handen van de kerkvijanden. De onroerende goederen der geestelijkheid werden door de regeering in bezit genomen, het katechismus-onderricht uit de scholen gebannen, enz Uit ongeveer 70 van de beste huizen der stad werden de eigenaars verjaagd, alleen omdat zij katholiek waren. De vicaris-generaal werd onder bedreiging, dat men de kerken in brand zou steken en de geestelijken zou ophangen, gedwongen de leiding van het Aartsbisdom aan een regeerings-ambtenaar over te dragen. Te Puebla werden de katholieke universiteit, 't aartsbisschoppelijk paleis en verscheidene katholieke colleges in kazernes veranderd. In Durango heeft men de kerken ontheiligd en bestolen en de arme zieke Aartsbisschop, die vele dagreizen te voet moest afleggen, werd in een vochtige gevangenis geworpen, waar zijn lijden verergerde. In Guadalajara trokken de „constitutioneelen" de kathedraal binnen en richten er allerlei vernieling aan; het voorportaal werd in asch gelegd. Het aartsbisschoppelijk paleis richtte men in tot verblijf van den generalen staf, het seminarie en de kerk van de H. Monika werden voor staatscollege's gebruikt, de overige godshuizen dienden tot militaire doeleinden. De domheeren der kathedraal en 135 priesters zijn gevangen genomen en werden eerst veel later, na storting van een losgeld van 200.000 pesos vrijgelaten. De armen in het tehuis te Catasia werden op straat gezet, om onderdak te verkrijgen voor de „constitutioneelen." Op vele plaatsen zijn de gevangen priesters gedwongen, aan den bouw der spoorwegen te arbeiden. Na de inneming der stad St. Luis Potosi werden het seminarie en andere kerkelijke gebouwen in gebruik genomen voor andere doeleinden; 35 priesters, wien men alles had ontnomen, moesten plaats nemen in een vrachtwagen en werden over de grens gebracht. Het Mexicaansche episcopaat heeft tegen de gepleegde gruwelen protest uitgebracht.

Schrijven van Z.H. den Paus aan de Aartsbisschop van Mexico.

Z. H. Paus Benedictus XV richtte het volgende schrijven aan den Aartsbisschop van Mexico, naar aanleiding van de vervolgingen, waaraan de priesters en de geloovigen in dat land bloot staan:

„Toen Wij naar God's raadsbesluiten het pauselijk ambt aanvaardden, gevoelden Wij diepe smart over den vreeselijken oorlog, die nu reeds sedert geruimen tijd bijna alle landen van Europa met bloed overstroomt. Als of dit nog niet genoeg leed was, bereikten Ons nu ook nog berichten uit die verre streken, over den toestand der Kerk in Mexico, welke Ons met kommer vervullen. De liefde, welke Ons hart U en de andere bisschoppen toedraagt, is zóó groot, dat Wij deelnemen in het leed, dat U getroffen heeft, en het als Ons eigen leed beschouwen. Bij uwe gebeden voegen Wij de onze, opdat door God's barmhartigheid en door de voorspraak van uwe patrones, de H. Moeder Gods van Guadaloupe, de inwendige onlusten eindelijk mogen ophouden en gij U weder moogt verheugen in een vreedzamen staatkundigen toestand. Wij twijfelen er niet aan, of dit zal spoedig geschieden, wanneer uwe onderhoorigen, vooral uwe geestelijken, weder den christelijken geest a. h. w. tot nieuw leven opwekken en God's barmhartigheid door een deemoedig verdragen der beproevingen afsmeeken. Daar echter ook in zulke bewogen tijden groote nood ontstaat, willen Wij U een bewijs geven van onze bezorgdheid. Wij betreuren het slechts, dat de tegenwoordige toestand van den Apostolischen Stoel Ons geen grootere vrijgevigheid veroorlooft, maar Wij wenschten toch uw zwaren last een weinig te verlichten en zenden U daarom een geldelijke bijdrage, welke gij voor den kerkelijken eeredienst, het onderhoud der geestelijken en der religieuze genootschappen of der katholieke inrichtingen kunt gebruiken. Wij voegen hieraan Onzen wensch toe, dat uw land spoedig weer den vrede genieten moge, en geven U, als onderpand van Onze vaderlijke liefde, voor U, de overige bisschoppen van de Kerk in Mexico, de geestelijkheid en het volk van harte den Apostolischen Zegen.

BENEDICTUS XV.

In gesprek met Z. E. den heer Cooreman, Belgischen Minister van Staat.

De Belgische Staatsministers Cooreman en Hijmans hebben voor een paar dagen in ons land vertoefd. Zij waren door de Belgische Regeering uit Havre naar hier gezonden, om zich op de hoogte te stellen van den toestand der Belgische vluchtelingen in Nederland en bij de vele twijfels en tegenstrijdige adviezen, welke onder het Belgisch Staats- en gemeentelijk personeel waren opgerezen over de kwestie van den terugkeer, vasten raad te geven.

Een der medewerkers van *Het Centrum* had gelegenheid door Z. E. Staatsminister G. Cooreman tot een interview te worden toegelaten, en schrijft:

Staatsminister Cooreman ontving mij in „Hotel des Indes." Wat een beminnelijk en innemend man! Geen rustelooze façons, geen zweem van zelfbewuste hoogheid, maar de meest spontane, ronde en toch voorname gemoedelijkheid. Minister Cooreman is zoowat een zestiger, van middelmatige gestalte, niet zwaarlijvig maar wel gebouwd, met witten spitsbaard, en zacht lachende, ietwat zwakke oogen, achter een allereenvoudigsten neusnijper, en om zijnen mond den altijd spelenden glimlach van aangeboren geestigheid, met welke hij als president der Tweede Kamer zooveel dreigende stormen in een lachbui heeft doen oplossen. Staatsminister Cooreman is daarbij een zeer bescheiden man, maar zijn groote gaven en onbesproken karakter brachten hem noodzakelijkerwijze naar voren. Hij was, alhoewel kortstondig — een zes tal maanden — Minister van Nijverheid en Arbeid, maar later leidde hij gedurende vele jaren als Voorz. de debatten van de Tweede Kamer. Gezondheidsredenen dwongen hem van dezen hoogen post af te treden, maar al de partijen, zonder eenig onderscheid, zagen hem noode heengaan.

Mijn eerste nieuwsgierigheid was, te vragen naar de indrukken, welke Z. E. uit Nederland zou meenemen over de verpleging hier van zijn landgenooten:

„Persoonlijk heb ik met mijnen collega, Minister Hijmans, de inrichtingen voor Belgische vluchtelingen slechts kunnen bezichtigen te Amsterdam. Wij hadden het voorrecht begeleid te zijn door den heer Stuart, voorzitter van het algemeen Steun comité, met welken ik zoo'n aangename betrekkingen had te Gent bij de laatste wereldtentoonstelling, en door de heeren Jitta, wethouder van Amsterdam en Delbez, eenen onzer landgenooten en een der secretarissen van het Comité. Wij bezochten in het bijzonder de loodsen, waar vluchtelingen zijn ondergebracht, verschillende tot tehuizen voor daklooze gezinnen ingerichte villa's en de diamantslijperij van den heer van Dammen, een persoonlijken vriend van onzen grooten Antwerpschen diamanthandelaar, den heer Coetermans, die zijn fabriek voor de gelegenheid in een voorbeeldig godshuis heeft laten omscheppen. Overal zijn wij getroffen geweest door de zorgvuldige organisatie van de verplegingsdiensten en de hartelijkheid, met welke zij worden verricht. Overal trouwens waar wij zijn verschenen en uit alle mededeelingen, welke wij van onze landgenooten ontvingen, hebben wij kunnen vaststellen, dat hier overal het warmste medegevoelen voor ons Vaderland heerscht. Nederland heeft op de meest nauwletten de wijze zijn plichten van onzijdige natie weten na te leven, en ik mag u de verzekering geven, dat men er bij de Belgische Regeering nooit maar in het minste heeft aan getwijfeld. Maar het heeft op meesterlijke en verheven wijze de ruimste gastvrijheid met de strengste neutraliteit weten te paren.

Ik hoop, dat de omstandigheden aan onze gevluchte landgenooten zullen toelaten, geleidelijk en zonder te veel uitstel naar België terug te keeren. Het is duidelijk immers dat, niettegenstaande zij hier de meest menschlievende behandeling ondervinden, een langdurig verblijf tot een overdreven last zou kunnen worden. En het is ook niet gewenscht, dat onze menschen gewennen aan een werkeloos bestaan, en van de lief dadigheid leeren leven. Een te langdurige verwijdering van den vaderlandschen bodem kan zelfs een verslapping van het patriotisme veroorzaken. Het schijnt overigens, dat de grootste hoeveelheid reeds naar hunne haardsteden zijn teruggekeerd, en, de genoten gastvrijheid met dank indachtig, met vernieuwden moed den tijdelijk onderbroken arbeid weer gaan opnemen."

„Ja, Excellentie, het is voor de menschen hard geweest, zooals zij van hun have en goed zijn moeten wegvluchten en God geve, dat zij voor elke verdere verschrikking gespaard blijven. Maar 't moet voor de Belgische regeeringspersonen en voor Z. M. den Koning ook wel bitter geweest zijn, het eigen land te moeten verlaten."

„Dat kan ik U niet beschrijven. Allen voelden wij ons hart toeschrijnen, wanneer wij Ostende verlieten naar Havre. Maar het moest, om het Vaderland zelf. Het voortbestaan en vrij handelen van de wettelijke regeering is een levenszaak voor ons volk. En waarom zij zich vestigde op Franschen bodem en niet in Engeland, dat heeft zijn goeden grond Het Belgisch leger ging zich voortaan onmiddellijk aansluiten bij de Fransche en Engelsche bondgenooten. Het leger is de strijdende natie. Het heeft post gevat op het laatste hoekje grond, dat ons ongeschonden toebehoort. De Koning, de hoogste belichaming van ons nationaal bestaan en opperbevelhebber van ons leger, heeft geen oogenblik zijn troepen willen verlaten en het is noodig, dat de regeeringsorganen steeds in samenvoeling blijven met het strijdende volk en zijn opperhoofd. De Regeering heeft er tevens met alle kracht op aangedrongen dat de Ministers van Staat deze ook naar hare nieuwe zetelplaats zouden volgen opdat in deze dagen, nu alle politieke strijd is opgegeven, en toch de zwaarste beslissingen moeten worden genomen, alle partijen bij de beraadslagingen zouden vertegenwoordigd blijven. Van Le Havre uit houdt de Regeering zich overigens in bestendige voeling met de Belgische voormannen, welke zoowat overal verspreid zijn geworden en toch te midden van de beproeving hunne krachten ten dienste van het gemeenschappelijk landswelzijn blijven inspannen. Om zoo vaster deze samenwerking en om zoo veelzijdiger het contact, om zoo intenser zal het nationaal leven blijven polsen bij voortdurendheid en om zoo spoediger zal het, na de bevrijding ook weer de volheid van kracht terugvinden.

„Rechtskundig gesproken bevindt zich ten andere de Belgische Regeering niet op Fransch gebied. De Fransche Regeering en het volk zijn bijzonder voorkomend voor ons geweest. Door de briefwisseling, welke tusschen den President der Republiek en de Belgische Regeering is gevoerd, werd van den eersten stond af het beginsel van de exterritorialiteit van de verblijfplaats van ons gouvernement toegepast. Een van de meest teekenende bewijzen daarvan is de oprichting van een Belgisch postkantoor in het kustplaatsje dat voor ons werd ingericht. De tarieven en verzendingsvoorwaarden zijn berekend juist alsof men volop in België was en men frankeert met Belgische postzegels. De wacht wordt er betrokken door Belgische gendarmen en hun wachthuisjes zijn door de Franschen in de Belgische kleuren geschilderd."

„En Z. M. de Koning?"

„Ja, onze Koning — en Z. E. was bewogen, toen hij sprak over den Koning — God moge hem voor ons ongedeerd behouden. Welk een prachtige Vorstenfiguur.

Wel moest hij geheel de vroomheid van ons volksgemoed kennen en zich geheel met hem eens weten, wanneer hij besliste, met fierheid, al de bitterheden van dezen gruwelijken strijd te aanvaarden, liever dan te kort te komen aan de wetten van plicht en eer. U begrijpt natuurlijk, dat de doodsweeën van de puinen, onder welke zijn arm Koninkrijk zwoegt, hem in het diepst van zijn hart vreeselijk pijnigen, maar neerslachtig is en was hij nooit. Zijn onbuigzame wilskracht en zijn helderziendheid geven kracht en vertrouwen aan al wie hem nadert, en met zijn dappere soldaten gaat hij op een echt kameraadschappelijke wijze om. Voor hem gaan ze opgewekt in het vuur, tot den laatsten man.

„Versterkend voor Z.M. en weldoende voor allen, is ook het heerlijk voorbeeld van kracht, gegeven door Hare Majesteit de Koningin, U weet, hoezeer zij door haar volk bemind was, om hare beminnelijkheid en goedhartigheid. Maar zij bezit evenzeer zelfverloochening en een vaderlandsliefde, zoo vurig, dat zij niet alleen den Belgischen vrouwen, maar ook den mannen een toonbeeld van het hoogste plichtsbesef is. Goddank, dat hare gezondheid tegen al deze beproevingen steeds bestand is gebleven."

„En de toekomst, Excellentie?"

„Geen zelfbegoocheling, maar vast vertrouwen. Wij moeten ons niet voorspiegelen, dat de strijd binnenkort zal een einde nemen. Daarvoor zijn onze tegenstanders te talrijk en te sterk. Maar het uithoudingsvermogen van onze troepen en van die der bondgenooten en het vaste vertrouwen dat zij hebben in de recht vaardigheid hunner zaak, geven ook gerustheid over den einduitslag. Wij strijden voor de heiligste goederen, welke een volk bezitten kan; en de zaak van onze bondgenooten is door de rechtsschendingen van de Duitschers de zaak van het recht van de beschaving. Ook de victorie zal zich op onze hand plaatsen, dat is het onwankelbaar gevoel in al de militaire en politieke kringen, met welke ik voeling heb"

Wij wenschten Z.E. een voorspoedige terugreis en namen dankend afscheid. Wij zullen de herinnering meedragen in hem eenen man van voorname inborst en groote beminnelijkheid te hebben ontmoet.

Het Centrum.

HAVEN-NIEUWS.

VAN 19 DEC. — 2 JAN.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Pr Maurits	N de Boer	24 Dec.	New-York	25 Dec.	Amsterdam
Zulia	S S Morris	19 „	New-York	19 „	Maracaibo
Commewijne	v d Est	27 „	Amsterdam	28 „	New York
Merida	A Johanson	21 „	Maracaibo	21 „	La Guayra
Merida	A Johanson	23 „	La Guayra	24 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	24 „	Maracaibo	24 „	New-York
Philadelphia	H Hichborn	24 „	New-York	24 „	La Guayra
Pr Willem I 1	J A Egmond	27 „	New-York	28 „	Amsterdam
Philadelphia	H Hichborn	30 „	La Guayra	30 „	New-York
Merida	A Johanson	30 „	Maracaibo	30 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	2 Jan.	New York	2 Jan.	Maracaibo
Pr Fr Hendrik	J C Metus	9 „	Amsterdam	9 „	New-York
Bologna	A A Poggi	25 Dec.	Génova	25 Dec.	Colon

Schoeners.	Aankomst	van	Schoeners.	Vertrek	naar.
Meteor H	19 Dec.	Vela Coro	*Mi Preferida V*	21 „	Guanta
Antje Alm	19 „	Vela Coro	*Jane H*	21 „	Aruba
Ondina D	18 „	Sto Dom.	*Virginia H*	21 „	Vela de Coro
Clicia V	18 „	Maracaibo	*Rosa Maria H*	22 „	Aruba
Jane V	19 „	Aruba	*Juan Luis H*	22 „	Aruba
Juan Luis H	21 „	Aruba	*29 de Agosto*	22 „	Aruba
Rosa Maria H	21 „	Aruba			
Maria H	22 „	Maracaibo			

1 Dit stoomschip komt hier op 4 Januari aan.